

הלכות שבת סימן שסג

ביאורים ומוספים

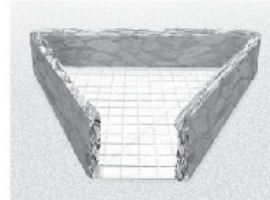
[שעה"צ ס"ק קיד]

והוא בלא סלל אינו נחב יותר מעשרה⁽¹²⁷⁾.

(127) ודעת החזו"א (א"ח סי' עב ס"ק יב), שבכל אופן אין להניח קורה באלכסון של יותר מ' מ' כיון שאחורי הקורה הוא כרמלית [שהרי אין הקורה מתירה מקום זה], ונמצא שהמבוי פתוח לברמלית ביותר מ' ואין סברא שהדופן שחוץ לקורה תועיל למעט את החלל.

עוד כתב, שכשמעמיד קורה באלכסון צריך שלא יהא הצד הארוך ערוף על הקצר ד' אמות, שאם הוא ארוך ד' אמות נמצא שהמבוי פתוח באורכו לברמלית, ואינו נותר בקורה ונכחו שביאר לעיל (סי' סה ס"ק ג ו-ג), שאין קורה מועילה אלא בצד רחב המבוי ולא בצד ארוכו.

וכתב (שם, ובסי' ז, וסי' סה ס"ק ג ו-ג), שצריך שאורך המבוי במקום הקצר יהיה יותר ממחצית מהאורך ערוף על הקצר, שאם לא כן נחשב שדופן אורך המבוי ניתרת על ידי קורה, כיון שבשטחו דנים על תיקון צד זה יש למבוי דין רחבו יותר על אורכו וכל הנ"ל הוא לשיטתו, כמבואר במה שכתבנו ביה"ל לקמן סי' ששה סי' ב ד"ה צריך.

ואם כותלי החצר עצמם עומדים באלכסון, ועל ידי זה הם סותמים חלק מחלל פתח המבוי כוה"ט, כתב (שם) שאינם נחשבים 'לחצי' ופסי' ועומד מרובה לרחו"ה, אלא אם כן הבתלים הצדדיים של החצר והמבוי ישרים באורך ד' טפחים, ורק אחר כך משתפע הכותל באלכסון כוה"ט, שבאופן זה נחשב כותל האלכסון 'לחצי' ופסי' או 'עומד מרובה', וסיים בצי"ע. ושם בסי' ע"ב ס"ק ד נקט החזו"א שמהני, וכן העתיק לדנא השו"ה הלכות בסי' ששה ס"מא ובסי' ששה ס"ז.

[משנ"ב ס"ק קכח]

דכיון שלא עשו לחי ואין יכולין לסלול במקבוי, אס"פ אינם ראויים להשתתף יחד⁽¹²⁸⁾.

(128) ואם החיצונים עשו לחי בראש המבוי, אבל עדיין הם אסורים לסלול, כגון שנכרי גר ביניהם ואינם יכולים להשתתף, כתב החזו"א (א"ח סי' צה ס"ק יח) שהם אסורים על הפנימיים. כיון שגם הנכרי אסור את הפנימיים ומונע מהם לערב לחצאין.

מאידך, בשו"ת נדע ביהודה (מהדו"ת א"ח סי' לט) כתב, שאם אינם יכולים לערב מחמת נכרי, אינם אסורים על בני החלק האחר שיכולים לערב. ובחידושי הגהות (סי' שצב ס"ק א) כתב בשם מהר"א, שאפילו אם אין להם מניעה מלערב אלא שלא עירבו החיצונים לעצמם והם אסורים זה על זה במקומם, די בזה שלא יאסרו על הפנימיים. ובדבריו משמע בביה"ל לקמן (סי' שסד ס"ב ד"ה שאינה) בשם הגר"א והפמ"ג, שכל שלא עירבו החיצונים בפני עצמם והם אסורים במקומם, אינם אסורים על האחרים. ונראה בהגהות יתרון האור על משניות עירובין (פ"ט), שתמה מאוד על הגר"א ופמ"ג שדבריהם הם נגד דברי השו"ע כאן, וראה עוד בזה בספר בינה שמחה סי' ב ס"ק ה).

[משנ"ב ס"ק קל]

אכל בלאו הכי אכלו חלל לא מקניי⁽¹²⁹⁾.

(129) ובטעם הדבר כתב הב"י, שהוא דומה למבוי שפתוחים לו חצרות, שאם לא השתתפו אסורות החצרות לסלול במבוי משום דריסת רגלם, אפילו אם בפתח החצרות יש צורת הפתח או דלת. והחזו"א (א"ח סי' צה ס"ק י) תמה על דין זה, וכתב שדאי שהשו"ע דיבר גם בסתם מבוי שהוא סתום משלש רוחותיו ואין לו עוד פתח, ופסק שגם באופן זה אין הפנימיים אסורים על החיצונים, וביאר הטעם, שדוקא חצר אי אפשר לסלק ממבוי, מפני שצריך תשמישם של בני החצר הוא במבוי, ואם נסלק משם הרי לא יוכלו להשתמש שם, ולא מועיל מה שיש להם מקום בחצר לעשות את תשמישיהם, כיון שחצר ומבוי מיוחדים לשני סוגי תשמישים, אבל את המבוי עצמו אפשר לחלק אפילו אם דריסת רגל הפנימיים היא על החיצונים, כיון שלכל אחד יש חלק במבוי לתשמישו, ועל ידי שחולק את המבוי לשנים נעשים הם כשני מבואות זה לפנים מזה, שאם הפנימי מותר במקומו נדחינו שיערבו לעצמם אינו אוסר על החיצון, כמבואר בשו"ע לקמן (סי' שעה ס"ה), וכן כתבו הבית מאיר (כאן) והשו"ע הרב (סי' שצב ס"ה בסוגרים).

ובאופן שהמבוי מפולש לרשות הרבים, דני הפוסקים אם אפשר להתירו בצורת הפתח באמצע, שכיון שהמבוי מפולש לרשות הרבים הרי לכולם יש דרך ללכת שם לרשות הרבים, וגרע מסתם מבוי, וראה בזה בבית מאיר כאן, ומה שכתבנו לקמן סי' שצב ס"ק ב ד ו-כט, וסי' שפ"י ס"ק יג.

[משנ"ב ס"ק קלב]

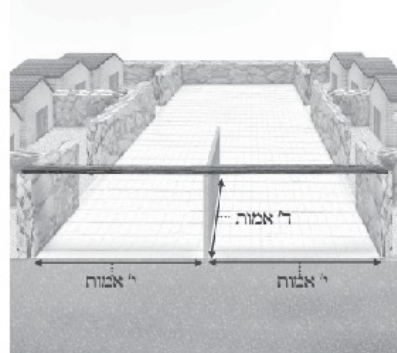
ועין שם מה שכתב עוד בזה⁽¹³⁰⁾.

(130) שהסתפק שם באופן שחילקו את המבוי בין הפנימיים לחיצונים על ידי צורת הפתח או ב' פסקין, והחיצונים עשו לחי בפתח המבוי ועירבו יחד עם הפנימיים, ולחיצונים אין ב' חצרות, האם החצרות שבחלק הפנימי מצטרפות לענין שיהא אפשר להתיר את החלק של החיצונים על ידי לחי או קורה.

[שו"ע ס"ל"ג]

מבוי שהוא רחב עשרים אמות, עושה פס רחב ארבע אמות ומעמידו באמצע וכו', וזמן קורה בראש⁽¹³¹⁾.

(131) כוה"ט

[משנ"ב ס"ק קלד]

רחב ארבע אמות⁽¹³²⁾.

(132) ואם הפס רחב ד' אמות על ידי 'עומד מרובה', כגון שעשה המשך במילואים עמוד 14

הלכות שבת סימן שסג

באר הגולה 450

(קמ) וזמנה (יא) שמן הפס עד בתל האמצעי של מבוי יש לו דין מבוי עקם, שהרי אלו שני המבואות (קמא) מתעקמים ובאמצע פתוחים (קמב) בשני ראשיהם לרשות הרבים: הגה ויש אומרים (קמג) דאין לו דין מבוי עקם אלא אם כן יש מן הפס עד בתל האמצעי (קמד) * יותר מעשר אמות (הראש ורבינו ירוחם וטור): **לד** צעור אפשר לעשות תקון אחר למבוי שהוא רחב עשרים אמות, שיהיה שתי אמות מהבתל (קמה) ויעשה פס רחב שלש אמות, ויעשה בן גם בצד השני (קמו) וישאר פתח רחב עשר אמות (קמז); או ירחיק אמה ויעשה פס אמה ומהצד, וירחיק אמה ויעשה פס אמה ומהצד, וכן יעשה בצד השני; ואו ירחיק שתי אמות ושני טפחים ויעשה פס שתי אמות וארבעה טפחים, וכן יעשה בצד השני. (קמז) וכן כל זיוצא כזה, ובלבד שהפס יהא אחר על האויר שבינו לבתל, דאם לא כן אהי אוריא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל לה. (קמח) וצריך לזהר דלא לשבוק פתחא רבא וצויל בזוטא, (קמט) שאם יעשה בן בטל תקון המבוי, אלא אם כן עשה צורת הפתח (קנ) לזוטא: **לה** הפס זה שאמרנו שעושה בן למעט רחב המבוי, אין צריך שיהא פס אחר שלם, אלא בקנה קנה פחות משלשה סגי, דפחות משלשה (קנא) כשלם דמי: **לו** * מבוי ששונה מתוכו (קנב) ומדרון (פרוש, מקום משפט) לרשות הרבים (קנג) או ששונה לרשות הרבים ומדרון לתוכו, אם הולך ומתלקט מעט מעט עד (קנד) שמגביה עשרה מתוך ארבע אמות, הרי הוא כאלו זקוף כלו (קנה) ואינו צריך שום תקון

באר היטב

שם סיב, וכול להקשר הנה להנחית הצנה, ב"י סימן שסד, מ"א: (יא) שמן. ב"י מ"ה שצ"ל: שיש יותר מ"י מן הפס לבתל, כמ"ש בטור.

משנה ברורה

ואין קורא מוציל בו, אלא (קמב) שני לחנים של משנה בשני צדיה, כמבאר לעיל בסעיף ב: (קמ) ומה שמן הפס נכו', רוצה לומר, חוץ תקון הקורה שעושה בפתח המבוי, צריך לעשות עוד תקון בסוף ארץ הפס, כדין מבוי עקם המבאר בסימן שסד סוף סעיף ג, (קמט) ואפלו אין לשם עשר אמות מן סוף ארץ הפס עד בתל האמצעי: (קמא) מתעקמים ובאמצע פתוחים. צריך לומר 'מתעקמים באמצע ופתוחים': (קמב) בשני ראשיהם לרשות הרבים. וצ"ל צריך לעשות צורת הפתח (קל) בסוף ארץ הפס עד בתל האמצעי של מבוי עקם, אז אפלו עולה אלכסונו ברחב המבוי יותר מעשר אמות מתוך, בין שחלל המבוי אינו מוקדן רק עשר אמות: * יותר מעשר אמות. עין במשנה ברורה דהקפידו האחרונים כדעה הראשונה. אכן לפי מה שכתבנו לקמן בסעיף ג' בשם השו"ב רבי עקיבא איגר דאין לדחות לגמרי דעת הרשב"א בבבוי העקם כמין חייה, דסבירא לה דאין צריך לעשות תקון כלל בעקמימותו, אפשר דבענינו יש לסמוך לגמרי על דעת הרשב"א, וצ"ל כל פנים שלא להחמיר יותר מדעת הלשונות אומרים הנה: **הרבים**. וצ"ל צריך לעשות צורת הפתח (קל) בסוף ארץ הפס עד בתל האמצעי כנגדו (1361), ודמי כמו שהיה עושה פס לארץ כל המבוי: (קמג) דאין לו דין מבוי עקם נכו'. דאף על גב דמבאר לקמן בסימן שסד בבבוי עקם שעשו כמין חייה, אפלו אין מפתחת עקמימותו עד בתל האמצעי עשר אמות נמי צריך שם תקון, (קלג) שאם הנה הוא עקם ממש, אבל הקא יש לומר שצ"ל י"ד הפס נעשים בשני מבואות שמחלקים לגמרי עד סופם, ואף דאין הפס מגיע עד בתל האמצעי, מכל מקום כיון דאין מן סוף הפס עד בתל שנגדו יותר מעשר אמות, נחשב כפתח, ודמי בשני מבואות שמחלקים לגמרי אלא שיש פתח מאחד לחברו, מה שאין כן ביותר מעשר אמות אי אפשר לומר דהוי כפתח וצ"ל כן דינו כמבוי עקם. ודרינא הספינו (קלז) האחרונים דהעיקר בפסוק הראשונה. ועין בבאר הלכה: (קמז) יותר מעשר אמות (1362). כן צריך לומר: **לד** (קמה) ויעשה פס רחב שלש אמות. ויעשה על ידיהן עומד מרבה על הפרוץ שבצדו ונחשב כפתח. ואף על גב דבשלמא קמא לן ופרוץ בעומד נמי שרי, כמבאר בש"ס סעיף ט, שאני הקא שהוא פרוץ גם מצד השני, ובכונן זה פשוט אומרים (קלז) אהי אוריא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל לה: (קמו) וישאר פתח רחב עשר אמות. ומכל מקום צריך (קלז) לחי או קורה למהרי המבוי, דלא צריך משאר מבואות דעלמא; ונותן הקורה (קלס) רק על שטח העשר אמות וכן פשוטה לחי, נעמידו בראש העשר אמות (1363), דמן הפסין ויהלן עד הפתחים ויתרו כלאו הכי משום עומד מרבה על הפרוץ: (קמז) וכן כל זיוצא כזה, דהינו, שירחיק ארבע אמות מהבתל ויעשה פס של שש אמות ורש"י: (קמה) וצריך לזהר ככו'. אבל (קלז) מן הפתח אין חוששין שמה ילכו בפתח ויצאו הדרול, שחנקה אין אדם מניח פתח גדול ונכנס בקטן: (קמט) שאם עשה בן נכו', רוצה לומר, שצ"ל ידריגה (קלז) יתבטל תורת פתח מן הדרול, ובטל הלחי או הקורה המתקן בו ונמצא מבוי זה בלא תקון: (קנ) לזוטא. עין בחידושי רבי עקיבא איגר שפתחה, מאי מהני במה דעושה צורת הפתח לזוטא אחר שנתבטל תורת פתח מן הדרול? והגבון כמו שכתב בספר תפארת שמואל שטענות סופר הוא וצריך לומר 'לזוטא' (1364), והשם אהי שפיר, דאחר שנגעשה צורת הפתח לא נתבטל שם פתח ממנו אף אם לא ילכו בו: **לה** (קנא) כשלם דמי. רוצה לומר, וצ"ל אין שייך לומר כזה אהי אוריא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל לה: **לו** (קנב) ומדרון לרשות הרבים. שניה קרקע המבוי (קלז) גבוה מקרקע רשות הרבים, והצדף לשפע אצל פתחו לצד רשות הרבים (1365): (קנג) או ששונה לרשות הרבים נכו'. שניה רשות הרבים גבוה מקרקע המבוי, (קלט) ובניית המבוי נמי מן הפתח ולפנים גבוה מקרקע רשות הרבים ברחב אמה או חצי אמה, ואחר כך הוא נעשה מדרון לצד וצ"ל האמצעי (1366): (קנד) שמגביה עשרה נכו'. רוצה לומר, שאם השפוע ארבע אמות (1367), אז כבר הגבה הקרקע למעלה עשרה טפחים, הוי כמחיצה (1368): אבל אם מתלקט עשרה מתוך חמש אמות, כמאן דליתא דמאן, ובשאר קרקע דמאן (קמ) דניקא תשמישתה להלוף: (קנה) ואינו צריך שום תקון. דאחור גבה שבצד הפתח הוי לה מחיצה אף על פי שהוא משפט והולך, וזהו שסוסי' ב"מ א' ע'בנה המל' שער הציון

(קנז) ורש"א, ואף דהכא הרי המבוי של עשרים אמה, ואפלו אם האמר דינו כמבוי הרי יותר מעשר אין נדר בלתינו? שאני הכא דהרי נתחלק לשנים על ידי הפס: (קנט) בתיחסי ושארי פוסקים לדעה הראשונה: (קל) פרי מגדים. וכל שכן דאם רוצה יכול לעשות באלכסון מסוף הפס עד ויתר בתל האמצעי, אכן אז יצטרך לעשות שני צורות הפתח (137): (קלג) ביח וקנה אברהם ואלה רבה ורש"א: (קלז) גמרא: (קלז) רש"י והוספות ורש"א ורש"א. ועין בחספות דלחכי לא נחשב האי פס לחי, משום שהוא מפלג מן המבוי שלשה טפחים (137). ועין לעיל בסעיף ו בבאר הלכה: (קלז) רש"א ורש"א, והוא באליה רבה ובתוספת שבת ובאבן העזר ובשאר אחרונים, דלא כמנהג אברהם בסימן שסד סעיף קטן ג: (קלז) גמרא: (קלז) רש"י: (קלז) רש"י: (קלז) שם: (קמ) רש"י פה זה לענין חל הפתח לרשות הרבים, והיא היין לענין זה:

הלכות שבת סימן שסג

ביאורים ומוספים

גיסא ודהאי גיסא ומבטל את העומד. וכן כתב החזו"א להלכה (א"ח סי' ע"א, וזכור בו ממה שכתב (שם סי' ס"א ס"ק א) שגם באופן זה אומרים 'אתי אורא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל את העומד'.

[משנ"ב ס"ק קמ]

וכן כשעושה קלחי, נעמידו בראש העמוד (אמנות¹⁴¹).
(141) ובטעם הדבר שהפס עצמו אינו יכול לשמש בתורת לחי נחלקו האחרונים, הגאון יעקב (עירובין י, ב ד"ה והא) ביאר שצריך שהלחי יסתום בתוך חלל עשר אמות של המבוי, והפס אינו עומד בתוך חלל זה, שהרי יש עשר אמות חוץ למקום הפס. מאידך, הרעק"א (ש"ת מהדו"ק סי' יח) הוכיח מדברי הר"ס (שם ד"ה והא) שאין צריך שהלחי יהיה בתוך י' אמות של חלל המבוי, וביאר באופן אחר למה צריך עוד לחי חוץ מהפס, משום שהפס אינו יכול לשמש גם בתורת 'עומד מרובה' לפירצה שבצידו וגם בתורת לחי, כיון שאין כאן היכר לשם לחי, אמנם כתב, שאין צריך היכר מיוחד לאורו לחי שמעמיד ליד הפס, ואינו דומה למה שמבואר בשו"ע לעיל (סי' ב) שצריך שהלחי יהיה ניכר בפני עצמו שאינו בהמשך הפס [על ידי שיעשנו עב מהפס או דק ממנו], משום ששם הפס ארוך ד' אמות שהוא שיעור כותל, ולכן אין היכר לחי בלחי הצמוד אליו, מה שאין כן כאן שהפס אינו ארוך ד' אמות, שבאופן זה לא צריך שיהיה ניכר הלחי במפורד ממנו.

נעם נוסף כתב החזו"א (א"ח סי' ס"א ס"ק י), שלחי מועיל רק על ידי שהוא מחובר לכותל המבוי, שעל ידי שמעמידו שם נוצרת צורת גאם או מבנים או מבחוץ, אבל אם הוא רחוק מן הכותל שלא נוצרת צורה זו, אינו נחשב לחי, ומה שמעיל בשמעמיד לחי ליד הפס הוא משום שהפס נדון ככותל, ולכן צריך להעמיד את הלחי אצל הפס על ידי שיעשנו דק מהפס, שעל ידי זה תהיה צורת גאם, אבל אם יעשנו באותו עובי של הפס אינו מועיל גם אם יעשנו גבוה או נמוך.

וראה בספר בינת שמחה (סי' ל) שהרחיב בדעות האחרונים בנדון זה. ודן בפסי חצר אם צריך שישתמו בתוך חלל י', או שדי בזה שהפירצה שבצידים אינה רחבה יותר מ' אמות.

[שעה"צ ס"ק קלד]

וצ"ע בחיטות דלקי לא נחשב האי פס ללחי, משום שהוא מכלל מן הפס שלשה טפחים¹⁴².

(142) ולדעות הסוכרות (בשו"ע לעיל סי' שג) שגם לחי המופלג מן הכותל נחשב לחי כשרחבו יותר מן הפרוץ שבצידו, אף כאן לבאורה יחשב הפס ללחי, אמנם דעת רבינו יהונתן (עירובין ב, ב בדפי הרי"ף), שבנדון שלפנינו צריך לעשות עוד לחי או קורה, אף שזוכר שלחי המופלג מהכותל כשר ללחי, ונעמו ביאר הרעק"א (ש"ת מהדו"ק סי' יח), שכיון שהפס נצרך כדי להחיר את הפירצה שלצידו מדן 'עומד מרובה', אי אפשר להשתמש בו גם כלחי להחיר את הפתח [והביא שם אופן שאף לרבינו יהונתן הפס עצמו משמש כלחי, והחזו"א (א"ח סי' ס"א ס"ק י) פסק על דבריו].

[משנ"ב ס"ק קמח]

וצריך לזכור¹⁴³.

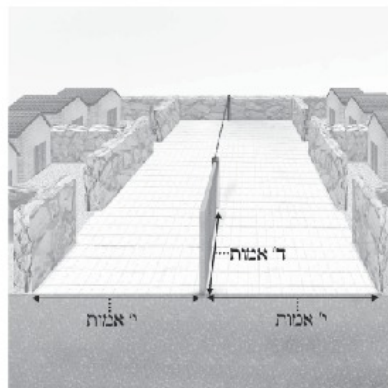
(143) ואפילו אם רוב תשמיש בני המבוי הוא בפתח הגדול, ורק שקבעו את דרכם גם בפתח הקטן, כתב החזו"א (א"ח סי' ס"א ס"ק ט) שהתיקן שעשו לפתח הגדול פסול, ואסור לטלטל במבוי.

המשך במילואים עמוד 15

[משנ"ב ס"ק קמב]

ועל-כן צריך לעשות צורת-הפתח בסוף ארך הפס עד כחל האמצעי כנגדו¹³⁶.

(136) כזה ופ'.

[שעה"צ ס"ק קל]

אין צורך לעשות שני צורות-הפתח¹³⁷.

(137) כונתו שיצטרך לעשות עוד צורת פתח מהפס עד לוויית השניה של הכותל האמצעי, כיון שאחר שעשה צורת פתח אחת לוויית, נעשה במבוי העשוי כמין ח'ית, שפסק השו"ע לקמן (סי' שס"ד סי' ג) שצריך לעשות שתי צורות הפתח בשתי עקומיותיו.

[משנ"ב ס"ק קמד]

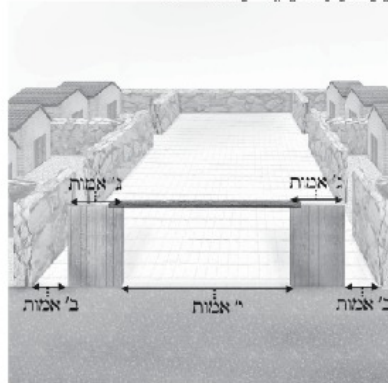
יותר מעשר אמות¹³⁸.

(138) ודעת החזו"א (א"ח סי' ס"א ס"ק כה), שכל שהפרוץ מרובה על העומד, אף אם אינו רחב עשר אמות, נדון כפירצה של יותר מעשר, ורמזה על דעת הרמ"א כאן, שבין שאורך הפס הוא ד' אמות, אם כן אם הפרוץ הוא מעט יותר מ' אמות הרי מרובה הפרוץ על העומד, ולמה כתב דין זה רק כשהפירצה היא י' אמות, וסיים בצ"ע.

[שו"ע סל"ד]

שנחיק שתי אמות מהכחל ונעשה פס נחב שלש אמות, ונעשה כן גם בצד השני וישאר פתח נחב עשר אמות¹³⁹.

(139) כזה ופ'.

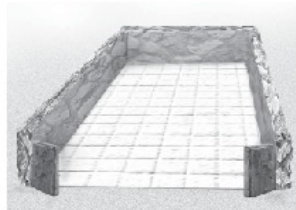
[משנ"ב ס"ק קמה]

ובקגלן זה לשון אפרין א"י א"א¹⁴⁰.

(140) וכל זה היינו משום שבצד אחד הפרוץ מרובה על העומד, אבל אם בשני הצדדים של העומד הפירצה שווה לעומד, כתבו הריטב"א והר"ן (עירובין י, ב) שאין אומרים 'אתי אורא דהאי

מילואים הלכות שבת סימן שסג המשך מעמוד הקודם

באלכסון מבחוץ כזה , שאז
אם מקום אלכסון אחד מכון
כנגד מקום אחד באלכסון
שכנגדו, יש להחזיר מדין לחי
הנראה מבחוץ.

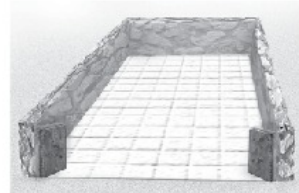
וכתב החזו"א, שמימי באופן הראשון מועיל הלחי דוקא אם העמיד
אותו באלכסון בשיעור שהוא מתלקט י' טפחים מתוך ד' אמות
[דהיינו שאם הלחי היה ארוך ד' אמות היה עומד באלכסון,
היה סותם את פתח המבוי י' טפחים], שאז הוא נחשב מחיצה
לרוח של פתח המבוי, אבל אם צורת האלכסון אינה מתלקטת
בשיעור זה, כתב החזו"א (שם סי' עג ס"ק ט) שיתכן שהלחי
נחשב המשך לכותל החצר או המבוי, ואינו מועיל להחזיר כלל.
והיינו דוקא אם האלכסון מתחיל מיד כהמשך לכותל המבוי,
אבל אם הוא בולט מעט לתוך חלל המבוי שלא באלכסון, נחשב
חלק זה ללחי.

[ביה"ל שם]

לא תקמיריה ביה פלגה שיהיו קמנים על ידי קדירה ⁽¹²⁶⁾.

(126) דעת החזו"א (שם ס"ק יד) שצריך שהקורה תהיה מתחת ממש
כנגד הקצר במדידה ולא במראית העין. וכן בבי' לחיים צריך להעמידם
זה כנגד זה במדידה ממש, וכיאר שכל שניכר במדידה ניכר בראיה,
אלא שהוא טעות בני אדם, ומה שייך לתת בזה שיעור.

עוד כתב, שיש עצה טובה כיצד להעמיד בי' לחיים שיהיו מכוונים זה

כנגד זה, שיעמידם באלכסון
כזה , שאז אינו צריך
לכוין שיהא חדרם זה כנגד
זה, אלא אפילו אם רק מקום
אחד בלחי אחד מכיון כנגד
איזה מקום בלחי שכנגדו,
נחשב שהם מכוונים זה כנגד

זה, כיון שוכשהלחי באלכסון, כל משהו ומשהו [שהוא שיעור עובי לחן]
על פני הלחי יכול להחשב כלחי בפני עצמו, כיון שהוא סותם את
המבוי יותר [וכן מטעם זה יכול להעמיד לחי עגול], וכן יכול להעמידם

הלכות שבת סימן שסג המשך מעמוד רכה

עומד מרובה של ה' אמות הגדרות, שהן יתירות על הפרוץ
שהוא ד' אמות], וכיון שלגבי מקום זה [שמן הפס ולפנים] לא שייך
לומר 'אתי אורא דהאי גיסא ודהאי גיסא' שהרי אין שם אלא אור
מצד אחד היתר על ידי 'עומד מרובה', נחשב מקום זה כאילו הוא
גדור כולו, ולכך גדר הוא גם את המשך המבוי שבצד הפס מדין
'עומד מרובה' [על פי מה שיסד החזו"א (שם סי' סה ס"ק מה)
שמהיצותיה של רשות גדרה מועילות לגדר רשות שפוצצה
אליה].

[משנ"ב שם]

הינו לארכו של מבוי ⁽¹³⁴⁾.

(134) וכן לענין מבוי שרחבו כ' ואורכו ד' [שיש לו דין חצר כיון
שרחבו יותר על אורכו], ורצה לחלקו על ידי פס לאורכו, כתב
החזו"א (שם סי' סט ס"ק יב) שאפשר לחלקו בפס לאורך המבוי,
כדי שיוכל אחר כך להחזיר כל צד על ידי פס ד' טפחים או בי'
פסין משהו מכל צד, כדן חצר שרחבה פחות מ' אמות, וכיאר
שבאופן זה אין צריך שיהיה אורך הפס ד' אמות, אלא די שיהיה
אורכו ג' אמות, שאז החצר נחשבת מחולקת מדין 'עומד כפרוץ',
כיון שמסוף הפס עד הכותל האמצעי נשאר כמו אורך הפס,
או שהיא אורכו ג' אמות ומשהו, שיהא העומד מרובה על
הפרוץ.

ולענין אם יכול לחלק מבוי על ידי צורת הפתח, כתב החזו"א (שם)
שיכול לעשות צורת הפתח שאורכה יותר מחצי מאורך המבוי, כיון
שצורת הפתח נחשבת כמחיצה שאפשר להחזיר על ידה מדין 'עומד
מרובה' [וכן מדין 'עומד כפרוץ'], וכמו שכתב הביה"ל לעיל (סי'
ד"ה צריך), ומימי אם אורך המבוי הוא יותר מח' אמות, אינו יכול
לחלקו על ידי צורת הפתח שאורכה ד' אמות, שכיון שאין העומד
מרובה, נחשבת צורת הפתח לעומדת בארז שאינה מועילה להחזיר
לענין שבת.

אמה ומחצה מכאן ואמה ומחצה מכאן ואמה פרוץ באמצע, כתב
החזו"א (א"ח סי' סט ס"ק יב) שגם באופן זה נחשב כפס שאורכו ד'
אמות, ואין האורז שבצדדים מבטלו.

ובדין פס זה כתב שם (ס"ק ו.) שצריך שכל משך הדי' אמות של הפס יהיו
בתוך המבוי, אבל אם העמידו אותו משוך לחוץ לצד רשות הרבים, אין
הפס נחשב לחלק מהמבוי, ואינו מועיל לחלק את פתח המבוי.

[משנ"ב שם]

ובפחות מקצת לא מקצי ⁽¹³³⁾.

(133) ואם הפס שחילק בו את המבוי מרובה על הפרוץ מסוף הפס עד
הכותל האמצעי של המבוי, כתב החזו"א (שם ס"ק ד') שהוא נותר
בעומד מרובה אפילו אם הפס הוא פחות מדי' אמות, וכן אפשר
לחלק את המבוי על ידי שיעשה צורת הפתח שאורכה הוא רב
אורך המבוי, וכמו שיתבאר בהערה הבאה.

עוד אופן להחזיר מבוי שרחב כ' אמה אפילו על ידי פס שאורכו
פחות מדי' אמות, כתב החזו"א (שם ס"ק ז ו-ט) כגון שגדר ד' אמות
לרחבו של המבוי, והינה פרוץ ד' אמות, ובסוף הפירצה עשה פס ד'

טפחים לאורכו של

המבוי, כזה .

וטעם ההיתר, כיון

שבאופן זה נמצא

שהמקום שבין כותל

המבוי לפס ד' טפחים

הוא רשות היחיד

כיון שיש לו ג'

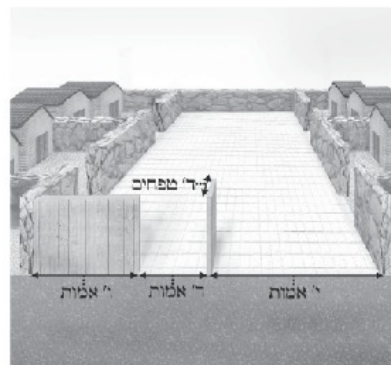
מחיצות [מצד אחד

כותל המבוי, ומצד

אחר הפס, והצר

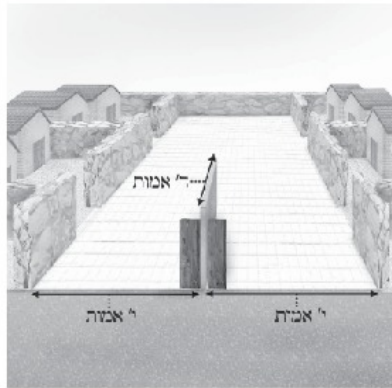
האמצעי שאורכו י'

אמות נותר על ידי

15

מילואים הלכות שבת סימן שסג המשך מעמוד הקודם

(משנ"ב ס"ק קלז) כזה

(משנ"ב ס"ק קלז)

והוא תדיר שזכור לתקנו על-ידי לחנים, לחי מפאן ולחי מפאן (135).

הלכות שבת סימן שסג המשך מעמוד 450

אפה, ואחר-כך הוא נעשה מדרון לצד הפן הקמצי (146).

(146) כזה

(משנ"ב ס"ק קנ)

וצריך לומר 'לרפא' (144).

(144) ובבית-ל לקמן (סי' שסח ס"א ד"ה אסור) כתב לענין פירצה מצד המבוי כלפי ראשו, שיתכן שיעזיל שיעשה צורת הפתח לקטן, בין שעל ידי צורת הפתח נחשב כסתום, ואין התיקון שעשה לפתח הגדול מתבטל על ידי זה, וכן דעת החזו"א (אורח סי' סח ס"ק ער). ולפי זה אפשר לגרוס כאן 'לזוטא', וכדעת הלבוש (סליד) והתוספת שבת (ס"ק פ) והשו"ע הרב (ס"מ).

(משנ"ב ס"ק קנב)

שהיה קרקע המבוי גבוה מקרקע רשות-הרבים, והצורך לשפץ אצל פתחו לצד רשות-הרבים (145).

(145) כזה

(משנ"ב ס"ק קנז)

רוצה לומר, שאם השפיע ארבע אמות (147).

(147) ולענין הגדרו איך מודדים תל המתלקט, ראה מה שכתבנו לעיל סי' שמח ס"ק ה.

(משנ"ב שם)

הרי פקחיה (148).

(148) ולענין עד היכן יחשב המבוי גדול, כתב החזו"א (אורח סי' סח ס"ק ע) שנראה שלדעת הגר"א (סי' שמח ס"ב) המבוי נחשב גדול עד שפת רשות הרבים, וסיים שהדבר צריך תלמוד. אמנם בסי' קיא ס"ק ד נקט בפשיטות שהוא רשות היחיד עד סוף שיפוע התל, וכן כתב השו"ת הלכות סי' שסג ספ"א.

(משנ"ב ס"ק קנג)

שהיה רשות-הרבים גבוה מקרקע המבוי, וכניסת המבוי נמי מן הפתח ולפיכך גבוה מקרקע רשות-הרבים ברחב אמה או תצי

הלכות שבת סימן שסד המשך מעמוד 452

(משנ"ב ס"ק י)

כאלו היה מפלש (12).

(12) וכתב החזו"א (אורח סי' סח ס"ק ה), שאף באופן שרוחב המבוי אינו

אמנם הנשמות אדם רחב את דבריו, בין שהרשב"א (עבודת הקודש בית נתיבות שער ב ס"א) כתב בפירוש שגם מבוי ענקים המפולש לברמלית דינו כמפולש.

